

E DEBİYAT DÜNYASINDAN

TEMİZ ŞİİRLERİN ŞAİRİ:

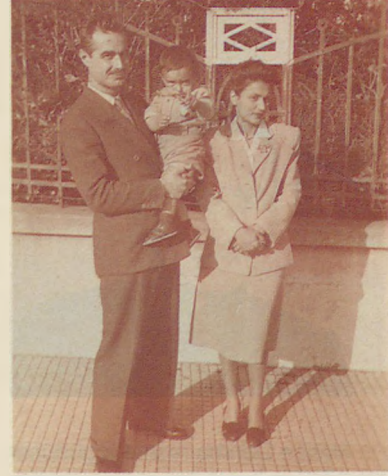
ZİYA OSMAN SABA

Ziya Osman Saba (1910-1957), edebiyatımızın en alçakgönüllü ozanlarından biridir. İşlediği konular, sıradan insanların küçük sevinçleri ve büyük özlemleridir: alınteriyle kurulmuş sofraya, mutlu bir yuva, sevgiyle büyüyecek bir çocuk; yokluğun adının edilmediği bir dünya. Sürekli bir barış ortamı. Ziya Osman Saba'nın şiir ve öykülerinde yine de bir hüznün duyulur. Çünkü, yoksullar, dünyaya doymadan ölenler, babasız kalmış, çocuklar, yoksul ihtiyarlar vardır. Kendi ölümünden huzurla söz eder. "Ebedi bir sabahta", yitirdiği annesi, babası ve dostlarıyla buluşacaktır. Yaşadıklarının hesabını verecek, tedirginliklerden kurtulacaktır. Ölümü doğallığıyla kabullenışı, ölümle süreceği yeni bir hayatı düşlemesi, ona bir "ermiş" niteliği kazandırır.

Behçet Necatigil, Saba'nın bu özelliğini şöyle tanımlar: "Şiirleri, yani ömrü boyunca ahreti, ölümü, Tanrı'yı gönlünde kutsal bir emanet gibi taşıdı. (...) Tanrıya bu şekilde bağlılığı, onu beyazın hayranı yaptı. Şiirlerinde kir yoktur, leke yoktur. Katıksız, arı-duru, dünya kirlerinden uzak, temiz şiirlerdir bunlar; hatıraları, vefası, sevgileri gibi temiz."

Ziya Osman Saba, ölümünden huzurla söz etse de, dünyanın mutlu olmasını ister: "Patik yap, kunduracı, bol bol patik/Bebeler için, ilk adımı atacak/Çocuklar için koşacak oynayacak.../Terzi abla, mini mini elbise dik./Yazlık kişik, mevsimlik.../Saçlarına kurdela/Bileklerine bilezik.../ Ama şu dünya halî, bin türlü kaza, bela/Ama bunca hastalık, gıdasızlık, verem/Tabutçu, ölçünü büyük tut, büyüklük/Çocukların öldüğünü istemem" (1950)

Ziya Osman Saba, Türkiye'nin ve dünyanın Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarıyla sarsıldığı yıllarda yaşadı. Çocukluğu ve ilk gençliği savaşlardan yansıyan acıları tanıdı. İçtenlikli bir yazar olarak küçük mutlulukların, insan yaşamındaki yerini bu yüzden işledi. Öykülerinde tutkunu olduğu İstanbul görüntüleri ağır basar. Çocukluk günlerinin (İstanbul'undan söz ettiği) özleneni yalnız İstanbul olmadığını, sevilen, korunan bir çocuk olmayı özlediğini duyumsarsınız. Kimi zaman, İstanbul'un bir arka sokağında baba olmanın sevinciyle geçişini görürsünüz: "Baba, kendisinin daha evvel tanıdığı dünyayı şimdi oğluna tanıtmak sırasının geldiğini anlamış, bu vazifeyi yapmak için işte, oğlunun elinden tutmuş, sokağa çıkacaklar. (...) Derken, bir hindi sürüsü sokaktan geçecek... Bütün bunlara baba oğul aynı derecede şaşacaklar (...) Yorulunca, Marmara'ya bakan bir çocuk bahçesinde bir sıraya yan-

yana oturacaklar... Adaları seyrederken, kıyıları, yamaçları köşklerle beneklenmiş Heybeli'lerin Kınalı'ların ucunda deniz içinden yeni çıkmış gibi çıplak, kayalık, insana garip, esrarlı şeyler düşündüren birer gizli ada gibi duran Hayırsız Ada'lara, içlerinde bir ürperti, dalacaklar.."

Ziya Osman Saba'nın öyküleri ve şiirleri İstanbul'u anlatır. Bugün, çok katlı binalarıyla, kalabalığıyla "zor yaşanır" duruma gelmiş bir İstanbul'un dününü. Ama onun anlattığı bu İstanbul, vitrinindeki "mesut insanlar"la bir fotoğrafçıda;

babasının annesinin ölümünden sonra yeniden evlendiğini söyleyemediği, yatılı okul öğrencisiyle; kiralık ev arayan, umutlu nişanlılarıyla bir yerlerde yaşamaktadır. Belki Kayseri'de belki Van'da.

Çağımızın gürültülü gelgitinden yorulduğunuzda, insanların çekişmelerinden baktığında Ziya Osman Saba'yı okuyun. Bu Galatasaray Lisesi ve Hukuk Fakültesi mezunu ozanın, başka işler yerine bankacılık, yayınevinde düzeltmenlik gibi küçük işlerle okuyup yazmayı seçtiğindeki gizi duyun.

ziya osman saba
mesut insanlar
fotoğrafhanesi
değişen istanbul

Varlık

**Geçen Zaman/Nefes Almak
Ziya Osman Saba**

Ziya Osman Saba'nın bütün şiirleri.
Daha önce Sebil ve Güvercinler (1943),

Geçen Zaman (1947), Nefes Almak (1957) adlı kitaplarında toplanan bu şiirler, bu biçimde ilk kez 1974'te bir arada yayınlanmıştı.

(Varlık Yayınları, 160 sayfa, 17000 lira)

**Mesut İnsanlar
Fotoğrafhanesi / Değişen
İstanbul
Ziya Osman Saba**

Ziya Osman Saba'nın bütün öyküleri. Bir bölümü anı niteliğini taşıyan bu öyküler daha önce Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi (1952) ve Değişen İstanbul (1959) adlarıyla ayrı ayrı yayınlanmıştı. Bu yeni baskıda, yazarla ilgili yazıların yer aldığı "Ziya Osman Saba ile, ve Ziya Osman Saba'dan sonra" bölümü de yer alıyor.

(Varlık Yayınları, 198 sayfa, 20000 lira, Varlık Yayınları Çağaloğlu Yokuşu, 40/2 İstanbul)

